

Het verhaal van de Grauwe Kiekendief (tekst poster)

Ooit behoorde de Grauwe Kiekendief tot de talrijkste roofvogels in Nederland. Boven bloemrijke, zompige hooilanden, heidevelden, moeras- en veengebieden werd zijn ranke gestalte veelvuldig waargenomen, jagend op muizen, jonge vogels en insecten. In het voorjaar en de zomer sierden de blauwgrijze man en zijn bruine vrouw het Nederlandse landschap wanneer ze hier nestelden en hun jongen grootbrachten. In de nazomer werd de verre reis naar de overwinteringsgebieden in Afrika ondernomen.

De levensomstandigheden werden minder gunstig toen het ongerepte land moest plaats maken voor de snel groeiende bevolking. Moerassen werden drooggelegd, heidevelden ontgonnen en de verstedelijking nam in hoog tempo toe. Vrijwel alle geschikte leefgebieden verdwenen. Door rationelere landbouwmethoden nam het voedselaanbod verder af. Steeds schaarser werden de waarnemingen van de "Grauwe". In 1990 werden er nog maar drie broedparen geteld en werd de Grauwe Kiekendief voor ons land als verloren beschouwd.

Toen gebeurde er een klein wonder. Door de structurele overproductie in de landbouw ontvingen een aantal boeren in Groningen een EEG-subsidie voor het braak laten liggen van hun akkers voor een periode van vijf jaar. Duizenden hectaren werden uit de productie genomen. Ruigtekruiden die voorheen werden omgeploegd of doodgespoten, herkreten hun kans en groeiden en bloeiden welig. De talrijke kruiden vormden een aantrekkelijke voedselbron voor insecten, zangvogels en kleine zoogdieren. De sterk toegenomen stand van met name de veldmuis trok honderden roofvogels en uilen aan. Zo ook de Grauwe Kiekendief. Tot vreugde van natuurbeschermers en vogelliefhebbers, die in hun hart al afscheid hadden genomen van deze fraaie soort, vertienvoudigde de populatie in een paar jaar tijd!

Er was echter een probleem. Hoewel de Grauwe Kiekendief voornamelijk foerageerde op de muizenrijke, braakgelegde akkers, maakte hij zijn grondnest in koolzaad, luzerne en wintertarwe op de aangrenzende landbouwgronden. Wanneer met het oogsten van de gewassen werd begonnen waren de jongen nog niet uitgevlogen en liepen de nesten grote kans door oogstwerkzaamheden verloren te gaan... Om dit te voorkomen hebben Groningse vogelbeschermers, boeren en grasdrogerijen de handen ineen geslagen en is er een hechte samenwerking ontstaan. De vogelbeschermers zoeken vroeg in het broedseizoen alle nesten in de landbouwgewassen op en markeren ze. Wanneer de oogsttijd is aangebroken maaien de werknemers van de grasdrogerijen met hun grote machines voorzichtig om de gemarkeerde nesten heen. Op deze manier vlogen in de open akkers van de Dollardpolder en op de zware kleigrond van het Oldambt een groot aantal jongen succesvol uit.

Hoe het verhaal van de Grauwe Kiekendief verder gaat, is onduidelijk. Het lijkt erop dat de meerjarige braak zijn langste tijd heeft gehad en plaats moet maken voor de veel minder gunstige éénjarige variant van de braaklegregeling. Met alle desastreuze gevolgen van dien voor de talloze insecten en kleine zoogdieren, de kwartels, patrijzen, veldleeuweriken, gele kwikstaarten én de Grauwe Kiekendief. Hun lot ligt in handen van de Europese beleidsmakers en politici...

Alleen wanneer alle partijen er in slagen om de economische belangen én de belangen van de natuur te integreren, kunnen we blijven genieten van de spectaculaire luchtdansen van deze sierlijke roofvogel.